

ANA GURGIȘ

**PROCEDURA PRIVIND URMĂRIREA PENALĂ
ȘI JUDECAREA CAUZELOR ÎN CAZUL
SĂVÎRȘIRII INFRAȚIUNILOR
DE PERSOANELE JURIDICE**

PRESA UNIVERSITARĂ CLUJEANĂ

Ana Gurghiș

**Procedura privind urmărirea penală și judecarea cauzelor
în cazul săvârșirii infracțiunilor de persoanele juridice**

*Recomandată spre publicare de Consiliul Științific Specializat
D 554.03-25-04 din cadrul Universității de Stat din Moldova,
în ședința din 6 iunie 2025, constituit în baza Deciziei
Consiliului de Conducere al ANACEC din 11 aprilie 2025.
Recomandată spre publicare prin Decizia Consiliului Facultății de Drept
al Universității de Stat din Moldova din 17 septembrie 2025.*

Recenzenți:

Alexei Barbăneagră, doctor habilitat, profesor universitar,
Universitatea Liberă Internațională din Moldova.

Dumitru Calendari, doctor, lector universitar, Universitatea de Stat
„Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul.

Vitalie Jitariuc, doctor, conferențiar universitar, Universitatea de Stat
„Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul.

Date despre autoare:

Ana Gurghiș, doctor în drept, lector universitar,
Universitatea de Stat din Moldova

E-mail: anisoara.girlea@gmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0002-3842-729>

Ana Gurghiș

**Procedura privind urmărirea penală
și judecarea cauzelor
în cazul săvârșirii infracțiunilor
de persoanele juridice**

Presa Universitară Clujeană

2025

Referenți științifici:

Conf. univ. dr. Vitalie Jitariuc

Lect. univ. dr. Dumitru Calendari

ISBN 978-606-37-2712-2

© 2025 Autoarea volumului. Toate drepturile rezervate. Reproducerea integrală sau parțială a textului, prin orice mijloace, fără acordul autoarei, este interzisă și se pedepsește conform legii.

Universitatea Babeș-Bolyai
Presa Universitară Clujeană
Director: Codruța Săcelean
Str. Hasdeu nr. 51
400371 Cluj-Napoca, România
Tel./fax: (+40)-264-597.401
E-mail: editura@ubbcluj.ro
<http://www.editura.ubbcluj.ro/>

Cuprins

Abrevieri	7
Cuvânt înainte	9
Capitolul 1. Analiza regimului procesual al persoanei juridice în materia răspunderii penale	13
1.1. Contribuții doctrinare și evoluții jurisprudențiale în dreptul procesual penal din Republica Moldova și România	13
1.2. Abordări comparative și studii relevante în dreptul european și internațional	38
1.3. Standardele Curții Europene a Drepturilor Omului privind infracțiunile comise de persoane juridice	46
Capitolul 2. Considerații generale privind urmărirea penală și judecarea infracțiunilor comise de persoanele juridice	65
2.1. Conceptul și criteriile de reglementare a procedurilor speciale de urmărire penală și de judecare a unor cauze penale	65
2.2. Considerații generale privind persoana juridică	72
2.3. Reprezentarea persoanei juridice în procesul penal	83
Capitolul 3. Particularitățile urmăririi penale în cazul infracțiunilor comise de persoane juridice	113
3.1. Considerente generale privind competența procesuală în cadrul urmăririi penale a infracțiunilor comise de persoane juridice	113
3.2. Particularități privind efectuarea unor acțiuni procesuale în cadrul urmăririi penale a persoanelor juridice	127
3.3. Măsuri preventive aplicabile persoanelor juridice. Controlul judiciar. Categoriile, condiții și procedura de aplicare	137

3.4. Aplicarea măsurilor asiguratorii pentru repararea prejudiciului cauzat de persoana juridică	151
3.5. Particularitățile urmăririi penale în cazul încheierii acordului judiciar de interes public.....	173
Capitolul 4. Particularitățile judecării cauzelor penale și ale punerii în executare a hotărârilor judecătorești în privința persoanelor juridice	181
4.1. Particularitățile judecării cauzelor penale în privința sau cu participarea persoanelor juridice.....	181
4.2. Punerea în executare a pedepselor penale aplicate persoanelor juridice	199
Concluzii și recomandări	223
Bibliografie.....	229

Abrevieri

CoEDO – Convenția Europeană a Drepturilor Omului

CtEDO – Curtea Europeană a Drepturilor Omului

CSJ – Curtea Supremă de Justiție

DUDO – Declarația Universală a Drepturilor Omului

CP – Cod penal

CPP – Cod de procedură penală

CE – Cod de executare

HP CSJ – Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție

MO – Monitorul Oficial

Ed. – Editura

Red. – redacția

Vol. – volum

Nr. – numărul

P. – pagina

Art. – articolul

Alin. – alineatul

Lit. – litera

Pct. – punctul

Cuvânt înainte

Lăsând în urmă etapa recunoașterii persoanei juridice ca subiect al infracțiunii și având în vedere diversitatea situațiilor în care o entitate poate fi acuzată într-o cauză penală, procesul penal național este pus în fața necesității de a asigura în mod constant eficiența mecanismului de tragere la răspundere a entităților colective, precum și de a garanta aplicabilitatea și adecvarea garanțiilor procesuale în conformitate cu standardele internaționale privind dreptul la un proces echitabil.

Având caracterul unei proceduri speciale, reglementarea răspunderii penale a persoanei juridice s-a conturat inițial în prevederile art. 520–523 din Codul de procedură penală al Republicii Moldova, fiind recent completată prin articolele 523¹–523⁷. Această extindere legislativă reflectă preocuparea constantă a legiuitorului față de fenomenul infracționalității comise de persoanele juridice și dorința de a dezvolta mecanisme eficiente de combatere, în special în domenii precum criminalitatea economică și faptele de corupție.

Prin adoptarea unei perspective multidisciplinare și prin dorința de a analiza echilibrul dintre garanțiile procesuale oferite persoanei juridice, în raport cu particularitățile sale, și eficiența procedurilor penale aplicabile acesteia, autoarea abordează cu interes sporit condițiile angajării răspunderii penale a persoanelor juridice. În acest context, sunt analizate în detaliu atât aspectele legate de circumstanțele ce privesc reprezentantul persoanei juridice, cât și procedura specială de urmărire penală și judecare a cauzelor privind infracțiunile comise de astfel de entități.

Structura monografiei reflectă o abordare sistematică și analitică a temei cercetate, fiind organizată în patru capitole distincte, urmate de concluzii și recomandări. Fiecare capitol tratează o componentă esențială a răspunderii penale a persoanei juridice, conturând o viziune coerentă, pluridimensională și fundamentată pe o argumentație doctrinară și practică solidă.

Capitolul I este consacrat unei analize comparative a reglementărilor privind răspunderea penală a persoanelor juridice, cu accent pe dreptul penal procesual din Republica Moldova, România și alte sisteme juridice de referință. Sunt evidențiate principalele provocări legislative și jurisprudențiale, precum și tendințele de evoluție a cadrului normativ. Totodată, se subliniază necesitatea consolidării statutului procesual al persoanei juridice, prin recunoașterea și garantarea unui spectru echivalent de drepturi și garanții procesuale cu cele conferite persoanei fizice, în spiritul principiului egalității de tratament și al exigențelor unui proces echitabil.

Capitolul II dezvoltă analiza conceptuală a persoanei juridice în calitate de subiect al răspunderii penale. Sunt examinate criteriile de calificare a procedurii ca fiind una specială, în contextul reglementărilor naționale, și se oferă o interpretare detaliată a modului în care instituția persoanei juridice se integrează în cadrul general al procesului penal. Un accent deosebit este pus pe figura reprezentantului legal al entității juridice, fiind analizate particularitățile desemnării acestuia, atribuțiile procesuale și aplicarea prevederilor art. 521 din Codul de procedură penală al Republicii Moldova.

Capitolul III investighează aspectele de competență în cauzele penale care implică persoane juridice, cu delimitarea clară a acțiunilor procesuale necesare în această procedură specială. Sunt tratate problemele teoretice și practice privind aplicarea măsurilor preventive și a celor asigurătorii în cazul entităților colective. Totodată, se argumentează oportunitatea reglementării și utilizării acordului judiciar de interes public, în calitate de instrument de eficientizare a justiției penale, capabil să răspundă cerințelor de celeritate și eficiență, fără a compromite exigențele legalității și echității.

Capitolul IV este consacrat fazei de judecată, cu accent pe particularitățile procesuale aplicabile inculpatului persoană juridică. Sunt analizate mecanismele de examinare judiciară, raportate la natura specifică a entității juridice, precum și implicațiile sancțiunilor penale asupra acesteia. Se evidențiază impactul condamnării asupra activității, reputației și funcționării persoanei juridice, fiind discutate și posibilele efecte colaterale asupra mediului economic și social.

Conținutul concluziilor și al recomandărilor reflectă fidel cele mai importante rezultate ale cercetării științifice întreprinse, evidențiind aspecte esențiale precum: reprezentarea procesuală a persoanei juridice, aplicabilitatea și contestarea măsurilor preventive dispuse împotriva acesteia, precum și rolul procedurii de încheiere a acordului judiciar de interes public.

Prin utilizarea unei metodologii fundamentate pe analiză legislativă, doctrinară și jurisprudențială, autoarea identifică în mod riguros multiple provocări teoretice și practice privind reglementarea răspunderii penale a persoanelor juridice și formulează propuneri argumentate pentru perfecționarea cadrului normativ național. Concluziile formulate sunt solid fundamentate, susținute de cercetări minuțioase, iar recomandările au un real potențial de implementare, contribuind la optimizarea procesului penal în cauzele care implică entități colective.

Utilitatea acestora este relevantă atât pentru organele de urmărire penală, cât și pentru instanțele de judecată, având aplicabilitate directă în gestionarea dosarelor penale ce vizează persoane juridice.

Demersul curajos al autoarei de a aborda o tematică relativ puțin explorată în doctrina juridică din Republica Moldova – de cele mai multe ori tratată doar în mod tangențial – a permis supunerea procedurii speciale aplicabile persoanei juridice unei analize teoretice aprofundate, în premieră. Această abordare a condus la formularea unor constatări originale și a unor concluzii și recomandări cu caracter inovator.

Studiul întreprins în cadrul prezentei monografii a facilitat realizarea unei analize complexe, sistematice și interdisciplinare a procedurii de urmărire penală și de judecare a cauzelor în care sunt implicate persoane juridice, atât în lumina reglementărilor procesual-penale ale Republicii Moldova, cât și prin prisma tendințelor internaționale și a standardelor europene relevante.

Rezultatele cercetării confirmă actualitatea și importanța temei abordate, oferind o viziune coerentă, bine argumentată și necesară asupra unei instituții juridice aflate într-un continuu proces de consolidare. Prin contribuția sa, lucrarea participă activ la dezvoltarea științifică a dreptului procesual penal și se constituie într-un instrument valoros atât pentru cercetători și teoreticieni, cât și pentru practicienii implicați în aplicarea normelor juridice referitoare la răspunderea penală a persoanelor juridice.

Igor Dolea,
profesor universitar, doctor habilitat în drept,
Universitatea de Stat din Moldova

ISBN: 978-606-37-2712-2